

N:o 1.

Ank. till Riksd. kansli den 2 mars 1900, kl. 5 e. m.

Andra Kammarens fjerde tillfälliga utskotts utlåtande n:o 1, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående upphörande af lösen för anteckning å vaxel eller afskrift deraf om skedd protest.

Uti en till utskottet hänvisad motion, n:o 99, har herr J. A. Lundahl hemställt om aflåtande till Kongl. Maj:t af skrifvelse med anhållan om meddelande af tillägg till gällande expeditionstaxa af innehåll att lösen för anteckning å vaxel eller afskrift deraf om skedd protest icke skulle ega rum.

Det stadgande i gällande vexellag af den 7 maj 1880, till hvilket ifrågavarande motion hänför sig, är dess 82 §:s 2:a mom., hvilket har följande lydelse:

»Om verkställd protest skall anteckning göras å vaxeln eller afskriften deraf.»

Om betalning för vaxelprotest stadgas i Kongl. Maj:ts förnyade nådiga förordning angående expeditionslösen den 7 december 1883, sådan densamma i denna del lyder enligt kongl. kungörelsen den 31 maj 1889:

»Protest, notarial-protokoll deröfver, första arket — 2 kronor, hvarje af de öfriga — 1 krona, derutöfver, om åtgärden sker utom embetsrummet:

Bih. till Riksd. Prot. 1900. 8 Saml. 2 Afd. 2 Band 1 Häft. (N:is 1, 2.)

a) i stad, äfvensom på landet eller till stad hörande landtområde, då för förrättningens verkställande resa icke erfordras, för hvarje person, som besökes — 1 krona,

varande ersättning för vittne i denna godtgörelse inbegripen;

b) erfordras resa för verkställande af förrättning å landet eller till stad hörande landtområde, äro förrättningsman och vittne berättigade till arfvode och reseersättning efter samma grunder som i fråga om ersättning för utmätning äro gällande.»

I sistberörda stadganden angående betalning för vaxelprotest finnes alltså icke intagen någon föreskrift angående lösen för den anteckning om protest, som skall verkställas å vaxeln eller afskriften deraf. Emellertid uttages numera allmänneligen dylik lösen med 1 krona, dervid tillämpas expeditionstaxans stadgande om lösen för »bevis, annat, tecknad å företedd handling.»

Motionären anför till stöd för motionen följande:

Vid tillämpningen af ofvan anförda genom nya vexellagen meddelade föreskrift om anteckning å vaxel eller afskrift deraf angående verkställd protest gjorde sig endast hos en och annan protestförrättare den åsigten gällande, att sådan anteckning medförde rätt till lösen såsom för bevis, tecknad å företedd handling, men sedan ett mot en protestförrättare anställt åtal för dylikt förfarande genom Kongl. Maj:ts utslag den 16 maj 1887 ogillats, hade detta förfarande vunnit efterföljd och torde numera vara allmän praxis.

Enligt motionärens mening saknade dock denna praxis stöd af lag. I motiven till vexellagen yttrades i fråga om nämnda föreskrift, hvilken icke funnits i förut gällande vexellag, att föreskriften vore öfvensstämmande med hvad sedvanligen iakttoges och kunde vara gagnelig. Således åsyftades med det nya stadgandet endast att få en förut gällande praxis bestämd till allmänt iakttagande, och då lösen för anteckning om verkställd protest icke, enligt denna äldre praxis, egde rum, borde lagstiftarens mening med ifrågavarande stadgande så mycket mindre antagas hafva varit, att rätt till dylik lösen derefter skulle tillkomma vederbörande som lagstiftaren, till förekommande af sådan uppfattning, syntes hafva undvikit benämningen »bevis» och i stället använt ordet »anteckning» just för att dymedelst utmärka en bestämd skilnad emellan den

stadgade anteckningen å protesterade vexas och sådana bevis, för hvilka lösen enligt expeditionstaxan finge tagas.

Detsamma framginge genom en jemförelse med lydelsen af 57 § af utsökningslagen, hvari stadgades, att utmättningsman, då för utmättnings vinnande fordringsbevis till honom aflemnades, skulle göra »anteckning» derom å handlingen. Hittills hade, såvidt känt vore, utmättningsmän icke ansett detta stadgande innebära rätt för dem till lösen för dylik anteckning, ehuru väl det ville synas, som om ofvanberörda praxis i fråga om lösen för anteckning om vaxelprotest med skäl skulle kunna åberopas såsom stöd för rätt till lösen jemväl för den föreskrifna anteckningen å för utmätning aflemnade fordringsbevis, då de i båda fallen gällande stadgandena vore lika.

Expeditionstaxan upptoge på ett ställe bestämmelserna om den godtgörelse, som för notarialprotest tillkomme vederbörande, men innehölle icke något stadgande om särskild ersättning derutöfver för anteckning å vaxel om verkställd protest.

Med det ofvan anförda ansåge sig motionären hafva ådagalagt rigtigheten af sin ofvan uttalade åsigt angående den praxis, som i omförmälta hänseende vore rådande; och då någon ändring i denna praxis icke vore att förvänta utan en lagbestämmelse i ämnet, samt de belopp, som på grund af samma praxis uttogs, vore ganska afsevärda, hade motionären föranledts till den i motionen gjorda hemställan.

Enligt hvad utskottet inhemtat, torde praxis att taga lösen för nu ifrågavarande anteckningar, på sätt motionären antyder, först efter och till följd af Kongl. Maj:ts utslag den 16 maj 1887 blifvit allmän. På flera platser har dylik lösen förut icke uppburits; särskildt var så förhållandet i Stockholm. Då berörda utslag alltså för frågans bedömande har en viss vikt, må derom här meddelas följande:

Riksdagens justitieombudsman lät på gifven anledning anställa åtal mot notarius publicus i Karlshamn för det han uppburit lösen för sådan anteckning, som här är i fråga, dervid justitieombudsmannen såsom skäl för det orättmätiga i detta tillvägagående anförde hufvudsakligen enahanda grunder, som motionären i sin motion nu anför. Till sitt försvar androg notarius publicus förnämligast, att anteckningen, för att fylla sitt ändamål, måste vara så pass fullständig, att deraf syntes, att behörig person verkställt densamma och hvem som vore ansvarig för dess rigtighet, hvarförutom vaxelns identitet borde genom anteckningen ådaga-

läggas; den vore därför likställd med ett embetsbevis, tecknad å företedd handling; uttrycken »göra anteckning» å handling och »teckna bevis» å handling vore likbetydande.

I utslag den 5 oktober 1884 yttrade rådstufvurätten i Karlshamn, att enär den anteckning om verkställd protest, som enligt 82 § 2 mom. af gällande vexellag skulle göras å vaxel eller afskriften deraf, otvifvelaktigt borde hafva det innehåll och den fullständighet, notarius publicus ansett sig böra gifva åt dylika anteckningar,

alltså och då anteckningen således torde innefatta bevis om verkställd embetsåtgärd,

samt notarius publicus förty måste anses hafva varit lagligen berättigad att på sätt som skett för dylik anteckning tillgodoföra sig den i expeditionstaxan bestämda lösen för bevis, som tecknades å företedd handling,

lemnades åklagarens i målet förda talan utan bifall.

Uppå åklagarens öfver detta utslag anförda besvär yttrade deremot hofrätten öfver Skåne och Blekinge:

hofrätten finner väl notarius publicus hafva saknat stöd af lag för sitt förfarande att uppbära lösen för sådan anteckning, hvarom i denna sak är fråga, men som han ej kan anses hafva derigenom gjort sig skyldig till sådant oförstånd i tjenstutöfning, att ansvar derå bör ega rum, fastställes det slut, rådstufvurättens utslag innehåller.

Sedan målet dragits under Kongl. Maj:ts pröfning, faststälde högsta domstolen genom ofvan åberopade utslag den 16 maj 1887 *rådstufvurättens* utslag, med 4 justitieråds röster mot 2, hvilka senare gillade *hofrättens* utslag.

Lika med motionären anser utskottet det vara uppenbart, att lagstiftaren vid införandet i nya vexellagen af föreskriften, att anteckning skulle göras å vaxel eller afskriften deraf om verkställd protest, icke dervid tänkt sig, att lösen för sådan anteckning borde utgå, eller att kostnaden för vaxelprotest derigenom skulle förhöjas. Med all önskvärd tydlighet synes detta framgå af motiven till 82 § 2 mom. vexellagen, hvilka innehålla allenast följande uttalande: »Paragrafens andra moment är något nytt, men dess innehåll öfverensstämmer helt visst med hvad sedvanligen iakttages, och man håller åtminstone före att det är gagneligt.» Lika litet som den förut »sedvanligen» gjorda anteckningen å vaxel om verkställd protest kunnat draga någon särskild afgift, lika litet har det säkerligen fallit lagstiftaren in, att den dädanefter, sedan den blifvit lagstadgad, skulle göra det.

Har således en förhöjning i afgiften för vaxelprotester icke varit med ofvan anförda stadgande afsedd, torde också med allt skäl få er-

kännas, att den icke heller varit af omständigheterna påkallad. Betalning för vaxelprotest utgick då, likasom nu, i de fall då resa ej erfordrades, med lösen för protokoll 2 kronor samt afgift för besök, derest icke, såsom sällan torde inträffa, protesten verkställas på embetsrummet, 1 krona. Under förutsättning, att af sistnämnda belopp hälften utbetalas till det vid protesten närvarande vittnet — en betalning, som i många fall, då der-till användes någon hos notarius publicus anstald skrifvare eller annat biträde, torde uteblifva — erhåller i allt fall protestförrättaren för hvarje vaxelprotest 2 kronor 50 öre, ett belopp, som med hänsyn till det ringa besvär, som är med denna embetsåtgärd förenadt, synes vara fullt till-räckligt och icke behöfva eller böra, på sätt nu sker, höjas med ytter-ligare 1 krona i form af lösen för anteckningen å vaxeln. Också uppgå, enligt hvad känt torde vara, på vissa håll vederbörande tjenstemäns inkomster af vaxelprotester till mycket betydliga belopp.

Då emellertid hvarken i den vid nya vaxellagens införande gällande expeditionstaxan eller i den nu gällande af år 1883 intagits någon före-skrift med afseende härpå, samt det torde få anses såsom fastslaget, att uttagandet af lösen för ifrågavarande slags anteckningar är lagligen grundadt och detta äfven allmänneligen praktiseras, anser utskottet, lika med motionären, att för en ändring i denna praxis det är nödigt, att en ändring vidtages i expeditionstaxan; och får utskottet fördenskull hemställa,

att Andra Kammaren måtte, med bifall till motio-nen, för sin del besluta, att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t måtte anhålla om meddelande af ett tillägg till gällande expeditionstaxa af innehåll, att lösen för anteckning å vaxel eller afskrift deraf om skedd protest icke eger rum.

Stockholm den 2 mars 1900.

På utskottets vägnar:

FRIDTJUV BERG.
